

XBRL-jaarrekening is geen

Een XBRL-document is iets heel anders dan een papieren jaarrekening. Toch lijken accountants zich bij de ontwikkeling van auditstandaarden voor XBRL-verantwoordingen vooral te richten op een traditionele jaarrekening die is omgezet in XBRL-formaat. Dit levert onvoorziene problemen op.

MARC VAN HILVOORDE*

de **Openbaar**
accountant

Sinds 1 januari 2007 is het voor ondernemingen mogelijk om een jaarrekening in XBRL-formaat te

deponeren bij de Kamer van Koophandel. Het maatschappelijk verkeer heeft de stellige verwachting dat accountants hier eenvoudig en tegen een schappelijke prijs een goedkeurende verklaring bij zullen kunnen afgeven. Een aantal accountants heeft dat zelfs al eens gedaan. Over de wijze waarop accountants een goedkeurende verklaring kunnen geven bij een XBRL-jaarrekening is echter nog geen overeenstemming.

Discussie aanzwengelen

Op 15 november 2006, tijdens het World Congress of Accountants in Istanbul, presenteerde de Assurance Working Group van XBRL International een paper over XBRL-assurance. Belangrijke doelstelling is de discussie binnen het beroep aan te zwengelen en de International Federation of Accountants (IFAC) op te roepen verantwoordelijkheid te nemen om richtlijnen en standaarden te ontwikkelen voor de audit van digitale rapportages. De paper beschrijft een groot aantal punten die samenhangen met het gebruik van XBRL voor financiële verantwoordingen.

Onjuiste benadering

De basisgedachte achter de door de werkgroep beschreven scenario's is dat een traditionele (papieren) jaarrekening kan worden vertaald naar XBRL-formaat, waarbij het XBRL-docu-

ment dezelfde informatie (*similar in content*) bevat als de papieren jaarrekening. Deze benadering is niet onlogisch maar inhoudelijk onjuist, en wel om twee redenen:

- Een papieren jaarrekening bevat informatie die niet in een XBRL-document is opgenomen, namelijk presentatie- en opmaakgegevens.
- Een XBRL-document bevat veel extra informatie die in een papieren jaarrekening niet is opgenomen, zoals verschillende typen van relaties die bestaan tussen financiële feiten.

Nieuwe auditstandaarden

De genoemde paper beschrijft de gevolgen van XBRL-verantwoordingen voor de audit aan de hand van een aantal rapportagescenario's. Zo gaan de auteurs in op een scenario waarbij de traditionele jaarrekening wordt omgezet (*converted*) naar een XBRL-document. In dit scenario zal zowel de traditionele jaarrekening als de XBRL-variant daarvan extern ter beschikking worden gesteld. In de paper staat niet expliciet aangegeven wat met een traditionele jaarrekening wordt bedoeld, maar vermoedelijk gaat het hier om een papieren jaarrekening. De schrijvers verwachten dat de gebruikers van het XBRL-document de zekerheid willen hebben dat de informatie daarin hetzelfde is als in de papieren jaarrekening. Van een ander rapportagescenario verwachten de schrijvers dat dit zeer waarschijnlijk snel werkelijkheid zal worden: een XBRL-jaarrekening die alleen in elektronische vorm bestaat en waarvan geen corresponderend papieren exemplaar beschikbaar is. De werkgroep geeft

Een XBRL-document bevat veel extra informatie, zoals verschillende typen relaties tussen financiële feiten.

dat in dit scenario zowel de vorm als inhoud van de jaarrekening zo fundamenteel verandert, dat substantiële aanvullingen noodzakelijk zijn in de bestaande auditstandaarden. Dit rapportagescenario is per 1 januari 2007 in Nederland al van toepassing. Nederlandse bedrijven mogen op vrijwillige basis een jaarrekening deponeren bij de Kamer van

jaarrekening

Het probleem is dat niet langer het papieren document wordt gedeponereerd, maar de database zelf.

FOTO: CORBIS

Koophandel, zonder dat hier nog een papieren document aan te pas komt. Voor bedrijven die bestaan uit een verzameling dochters, kan dit aantrekkelijk zijn. Voor de holding en grotere dochters kan men de papieren variant handhaven, terwijl voor de kleinere dochters een XBRL-document volstaat (zie ook 'de Accountant', februari 2005).

Extra informatie

Een XBRL-rapportage is verbonden met de gebruikte taxonomie. De presentatie- en calculatierelaties en overige relaties bestaan naast elkaar in dezelfde taxonomie, en maken dus deel uit van een XBRL-verantwoording. In een taxonomie kunnen ook meer elkaar overlappende presentatie- en calculatierelaties bestaan. Simpelweg verklaren dat deze extra informatie, of een deel daarvan, niet binnen de verantwoordelijkheid van de accountant valt, lost het probleem niet op. De accountant moet bij zijn verklaring rekening houden met het feit dat als een verantwoording met andere stukken wordt gepubliceerd, de daarbij gegeven accountantsverklaring volgens de beroepsregels ook betrekking heeft op die andere stukken. De accountant zal dus over alle in de taxonomie opgenomen relaties een uitspraak moeten doen. Als de accountant gaat werken met een eigen aangepaste (uitgeklede) versie van de bestaande taxonomie, zal dit de verwarring alleen maar vergroten.

Vereiste inzicht

Doel van een jaarrekening is het verschaffen van inzicht. Daarom neemt de wetgever ook nadrukkelijk de presentatie van de financiële feiten in de balans, winst- en verliesrekening en toelichting mee. Hij hanteert hiervoor termen als 'getrouw' en 'duidelijk'. Een XBRL-document bevat echter feiten zonder rekening te houden met opmaak. Het feitelijke XBRL-document is weliswaar leesbaar voor de geofende lezer, maar levert zeker niet het vereiste inzicht. Er staat geen omschrijving in van paginanummering, lettertype, grafieken of tabellen waarin feiten op het computerscherm of een pagina kunnen worden weergegeven.

Verskillende aanpak

Veel van de hier beschreven problematiek is allesbehalve nieuw. Iedereen met inzicht in de werking van een database zal de genoemde punten herkennen. Een XBRL-document kan worden beschouwd als een minidatabase waar de feiten samen met metadata zijn opgeslagen.

VERA

VOORTGEZETTE EDUCATIE REGISTERACCOUNTANTS

Digitaal rapporteren met XBRL

Datum: 26 april 2007

Locatie: Tulip Inn te Amersfoort

De samenstelling en controle van jaarrekeningen in elektronische vorm zal directe gevolgen hebben voor de organisatie en inhoud van de accountantswerkzaamheden. U wordt geïnformeerd over XBRL en u weet naderhand wat deze ontwikkeling betekent voor accountants en de organisatie van uw klanten.

Kijk voor meer informatie op www.nivra.nl/vera. Aanmelding via deze site of het aanmeldingsformulier in de VERA-bijlage.

Het probleem voor de accountant bestaat echter in het feit dat niet langer het papieren document wordt gedeponereerd, maar de database zelf. De Kamer van Koophandel ontvangt deze en levert daar zelf een vaste presentatie bij. De presentatie-informatie maakt dus geen deel uit van de gedeponereerde XBRL-rapportage. Daarnaast bevat een XBRL-rapportage veel extra informatie die in een papieren jaarrekening niet is opgenomen. Accountants moeten in de ontwikkeling van auditstandaarden accepteren dat een papieren jaarrekening en een XBRL-rapportage met jaarrekeningfeiten, sterk van elkaar verschillen en een deels verschillende aanpak behoeven. Een XBRL-jaarrekening is geen jaarrekening (zie ook de rubriek Nieuws, pagina 10). ■

Noot

* Marc van Hilvoorde is lid van de XBRL International Standards Board en heeft bijgedragen aan totstandkoming van de Nederlandse Taxonomie. Hij maakt deel uit van het 'Wildschut-overleg', een groep van accountants die wil bijdragen aan vernieuwing van het beroep. Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.